

1. Contesta as seguintes cuestións.

a. Que ditadura houbo en España nos anos 20? En que anos tivo lugar?

A ditadura de Primo de Rivera que tivo lugar dende 1923 a 1930.

b. Que grupos foron máis críticos ca ditadura?

Intelectuais, estudantes, colectivos obreiros e grupos nacionalistas

c. Cando e como remata a ditadura?

Que pasos se dan despois?

- En 1929 o rei retirou o seu apoio a Primo de Rivera, que dimitiu (xaneiro de 1930).
- Afonso XIII encargou formar un novo Goberno
- O goberno restableceu a Constitución de 1876 e
- Convócanse eleccións municipais.

Que foi o pacto de San Sebastián?

Un pacto asinado por políticos republicanos, socialistas e catalanistas para derrocar a monarquía.

2. Contesta.

a. Explica o que sucedeu nas eleccións municipais de abril de 1931.

Nas capitais de provincia venceron as candidaturas republicanas, e aínda que o triunfo global foi dos monárquicos, o feito interpretouse como unha vitoria dos republicanos.

b. Como e cando se proclamou a Segunda República

Coñecido o resultado das eleccións municipais, Afonso XIII exiliouse e formouse un Goberno provisional que proclamou a Segunda República en abril de 1931.

c. Quen foi elixido presidente da república. Niceto Alcalá Zamora.

3. Analiza o articulado da Constitución de 1931 e a teoría do tema e contesta.

A Constitución de 1931

Artigo 1. España é unha República democrática de traballadores de toda clase, que se organiza en réxime de liberdade e de xustiza.

Os poderes de todos os seus órganos emanan do pobo.

A República constitúe un Estado integral, compatible coa autonomía dos municipios e das rexións. [...]

Artigo 3. O Estado español non ten relixión oficial. [...]

Artigo 26. Todas as confesións relixiosas serán consideradas como asociacións sometidas a unha lei especial. [...]

Artigo 27. A liberdade de conciencia e o dereito de profesar e practicar libremente calquera relixión quedan garantidos [...].

Artigo 34. Toda persoa ten dereito a emitir libremente as súas ideas e opinións, valéndose de calquera medio de difusión [...].

Artigo 36. Os cidadáns dun sexo e doutro, maiores de vinte e tres anos, terán os mesmos dereitos electorais [...].

Artigo 43. [...] O matrimonio [...] poderá disolverse por mutua disensión [acordo] ou a petición de calquera dos cónxuxes [...].

a. Indica as novidades relacionadas ca relixión. Que significa aconfesional?

- España será un Estado aconfesional, e dicir, sen relixión oficial.
- Recoñecía a liberdade de conciencia e o dereito de profesar calquera relixión
- Dereito a recibir unha educación laica.

b. Como é a organización territorial do Estado.

Organización descentralizada.

Se admitía a posibilidade de crear rexións e municipios autónomos.

c. Que dereitos e liberdades se recoñecen na constitución? Cal che parece máis innovador?

Dereito a emitir libremente as súas ideas e opinións, dereitos de reunión e asociación, dereitos electorais -sufraxio universal-, dereito ao divorcio.

4. Bienio reformista.

a. Quen era o presidente da república? Niceto Alcalá Zamora

E o presidente do goberno neste período? Manuel Azaña

b. Enumera as reformas do Bienio Reformista.

- Iniciouse a reforma agraria.
- Concedeuse a autonomía a Cataluña.
- Aplicouse unha reforma militar.
- Reformouse a educación.
- Reguláronse o matrimonio civil e o divorcio.

c. Quen se opuxo as reformas?

- Os grandes propietarios, as altas xerarquías da Igrexa e do Exército, que as consideraban radicais.
- Os anarquistas e os sindicatos, que querían transformacións máis profundas.

d. Que foi a “Sanjurjada”?

Un intento de golpe de Estado (1932) liderado polo xeneral Sanjurjo, que fracasou.

e. Que sucedeu en Castilbanco e Casas Viejas?

En Castilbanco (Badaxoz) houbo enfrontamentos entre os campesiños e a Garda Civil.

EN Casas Viejas (Cádiz), un levantamento campesiño en 1933 foi duramente reprimido.

5. Bienio conservador.

a. Quen foron os dous líderes deste novo goberno? A que partidos e tendencias políticas pertencían?

Alejandro Lerroux do Partido Radical (fíxose cargo do goberno apoiado pola) CEDA (Confederación Española de Dereitas Autónomas) liderada por José María Gil Robles.

b. Que sucedeu cas reformas no bienio conservador? Explica.

Estes modificaron ou suspenderon reformas do período anterior e se lle concedeu unha amnistía aos participantes no golpe de Estado do xeneral Sanjurjo.

c. Explica a revolución de outubro de 1934.

Os partidos de esquerda convocaron unha folga para contrarrestar o suposto perigo da CEDA para a República.

Que pasou en Asturias?

A revolución triunfou inicialmente en Asturias, onde as organizacións obreiras crearon un goberno revolucionario, pero finalmente fracasou.

E en Cataluña?

Proclamouse o Estado Catalán dentro da República. Tras o fracaso desta insurrección a Generalitat foi disolta, e os líderes, encarcerados.

6. A Fronte Popular .

a. Quen partido gaña as eleccións? A Fronte Popular.

Que é a Fronte popular? Quen o forma?

É a unión dos grupos políticos de esquerda (que se presentaron ás eleccións unidos).

Está integrada por socialistas, comunistas, republicanos de esquerda e algunhas forzas nacionalistas.

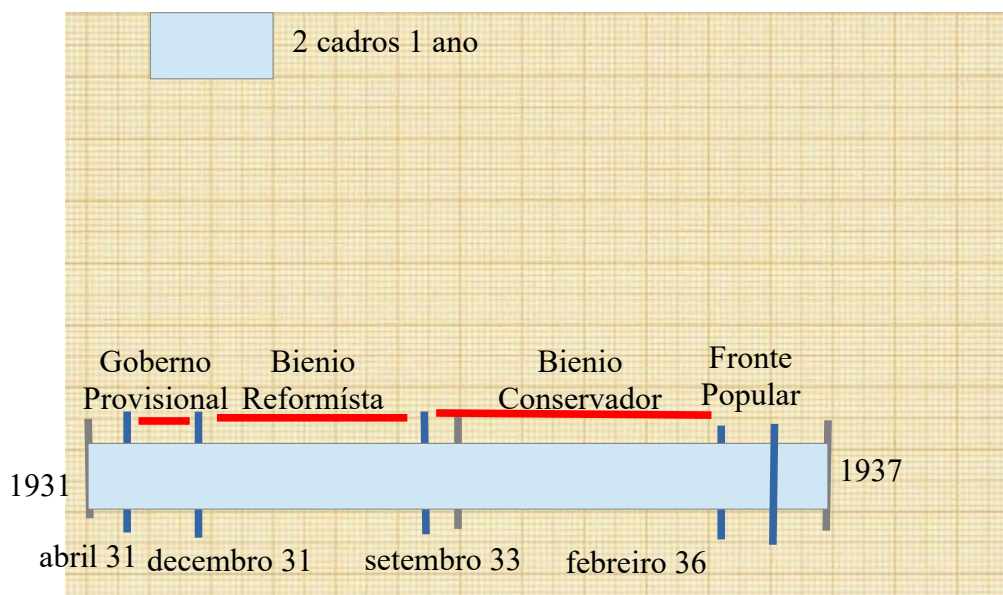
b. Que sucede cas reformas políticas?

O novo goberno retomou a política de reformas e liberou os presos da revolución de outubro de 1934.

c. Que feitos se producen que desatan o fin da república?

- Conflitividade social.
- Pistoleiros da dereita asasinaron a un militar de esquerdas.
- Os compañeiros do militar asasinaron a un líder da dereita.
- O xeneral Mola xa comezara a conspirar. as tropas españolas do norte de África dirixidas polo xeneral Franco se sublevaron.

7. Fai unha liña do tempo onde se observe as distintas fases da república e indica nome e ano de cada fase.

8. Guerra Civil

a. Cantos anos durou a guerra civil? Cando comezou? Cando rematou?

Durou 3 anos. De xullo do 36 a abril do 39.

b. Que foron as milicias populares? E o exercito popular?

As milicias foron grupos armados de civís organizadas para defender a República

O exército popular foi o exercito no que se englobaron as milicias.

c. Que foi a Xunta de Defensa Nacional?

A xunta creada no bando Nacional para unificar o mando.

d. Que apoios exteriores recibiu cada bando? Explica brevemente.

- Os rebeldes recibiron armas e soldados da Italia fascista e da Alemaña nazi.
- A República obtivo material bélico e asesoramento militar da URSS, e o apoio de miles de voluntarios estranxeiros que se alistaron nas Brigadas Internacionais.

9. Analizar a Guerra Civil a través de mapas.

21. A GUERRA ENTRE XULLO DE 1936 E MARZO DE 1937

22. A GUERRA ENTRE ABRIL E OUTUBRO DE 1937

23. A GUERRA ENTRE OUTUBRO DE 1937 E FEBREIRO DE 1939

a. España quedou dividida en dous. Indica as zonas pola que se estendeu cada bando.

Había moita diferenza na extensión do territorio controlado por cada unha das partes?

- Os sublevados denominaron Castela e León, Galicia, o noroeste de Extremadura, algunhas cidades de Andalucía occidental, Navarra, Aragón, Baleares (excepto Menorca) e Canarias.
- Os republicanos controlaban o norte de España (Asturias, Cantabria e o País Vasco), Cataluña, a zona levantina, Castela a Mancha e o resto de Extremadura, Madrid e case toda Andalucía.

- Non, son parecidas en extensión.

b. Cal dos dous bandos foi gañando territorios e finalmente venceu? A que crees que se debeu isto (economía, recursos, apoios internacionais...)?

O bando que foi gañando territorio foi o nacional.

- O bando nacional estaba moito mellor organizado, cun mando único fronte a anarquía, desobediencia e incluso enfrontamentos entre as faccións do bando republicano.
- A zona rebelde apenas contaba co 20 % da produción industrial, pero dispoñía do 70 % da produción agrícola e gandeira, polo que pasou menos fame.
- O apoio internacional aos rebeldes (Italia, Alemaña) foi moito máis intenso e decidido: soldados profesionais, armas (incluso aviación)...

c. Cantas fases se poden observar na guerra? Podemos observar tres fases.

Indica unha batalla e un bombardeo importante en cada fase? En xeral que bando bombardeou as cidades?

- Na 1ª fase: batallas de Jarama ou Guadalaxara; bombardeo de Madrid.
- Na 2ª fase: batallas de Brunete ou Belchite; bombardeo de Gernika.
- Na 3ª fase: batallas do Ebro ou Teruel; bombardeo de Cartaxena.

En xeral os bombardeos sobre civís foron realizados polo bando Nacional.

10. Vida cotiá durante a guerra e consecuencias.

a. *A guerra foi un tempo de **fame**. O abastecemento de alimentos supuxo un grave problema, sobre todo na zona **republicana**, xa que os sublevados dominaron desde o principio as principais **zonas cerealeiras e gandeiras**.

Axiña se produciu o acaparamento de víveres por parte dos produtores co obxectivo de vendelos a maior prezo e, así, apareceu o **mercado negro**.

Ante esta situación, impúxose o **rationamento** dos alimentos.

*Os habitantes das cidades da zona republicana viviron baixo **o terror constante aos bombardeos**. Madrid e Barcelona foron as máis afectadas. Se construíron **refuxios** novos.

*A forma máis común de represalia foron os «**paseos**», sobre todo na zona nacional: un grupo armado sacaba do seu domicilio unha persoa, afastábana da localidade e **asasinábana**.

Os fusilados adoitaban ser enterrados en **fosas comúns** pola noite e sen ningún tipo de identificación. Aínda hoxe exhúmanse cadáveres de moitos destes enterramentos anónimos.

b. Que infraestruturas se perderon durante a guerra e a posguerra?

Numerosas infraestruturas e medios de transporte foron destruídos: pontes, vías férreas e trens, barcos, etc. Non houbo grandes danos na industria.

Cales foron as principais consecuencias para a poboación?

As perdas humanas foron cuantiosas. Faleceron unhas 145000 persoas na fronte.

Houbo decenas de miles de vítimas da represión en ambos os bandos durante a contenda, e miles de executados máis polo réxime franquista na posguerra.

Moitas persoas da zona republicana convertéronse en refuxiados que marcharon ao exilio.

11. Inicios do Franquismo.

a. **Cantas fases ten o Franquismo?** Tres fases.

Como se chaman? Que anos comezan e rematan cada unha?

Os primeiros anos do franquismo, 1939-1949.

Afianzamento do réxime e “desarrollismo”, 1950-1973.

O final da ditadura, 1973-1975.

b. Indica as principais características da ditadura franquista.

- Franco asumiu todos os poderes. Recibiu os títulos de Caudillo de España e Xeneralísimo dos Exércitos.
- Existía un só partido legal, FET y de las JONS.
- Suprimíronse os dereitos e as liberdades.
- Prohibiuse calquera manifestación de nacionalismo rexional.

c. Cales son os 4 principais apoios do franquismo trala vitoria na Guerra Civil?

- O Exército.
- A Igrexa católica. Beneficiouse da confesionalidade do Estado.
- Os terratenentes e grandes empresarios.
- Un sector da clase media. Era un grupo conservador que, ante todo, desexaba a paz.

d. Que son os maquis?

Grupos de guerrilleiros antifranquistas que se moveron por zonas illadas de monte ata 1950.

12. Goberno fascista

Franco mostrouse desde o principio favorable ás **potencias do Eixe**. En 1940 entrevistouse con **Hitler** en Hendaia para negociar a **entrada de España na guerra**, pero finalmente non se produciu. Creouse a **División Azul** para apoiar os nazis na fronte rusa.

Tras a finalización da guerra, as potencias vencedoras intentaron provocar a caída do franquismo.

Illaron internacionalmente a España: non foi admitida na ONU, case todos os países retiraron os seus embaixadores e Francia pechou a súa fronteira...

Os **falanxistas** tiveron grande influencia na primeira etapa do franquismo. A poboación encadrouse en numerosas organizacións que dependían de **FET y de las JONS**, como a

- **Organización Nacional Sindicalista**, que incorporou os obreiros e os empresarios;
- a **Sección Feminina**, que agrupaba as mulleres para realizar labores sociais, e
- a **Fronte de Xuventudes**, que organizaba actividades recreativas (excursións, estancias na praia ou na montaña...) co fin de captar a xente nova.

13. Abandono do fascismo.

a. Ca derrota das forzas do eixe a situación internacional de España cambiou. EEUU considerou que o réxime franquista, **anticomunista**, podería ser un aliado. Suavizouse o illamento español.

En 1953 asináronse o **Concordato coa Santa Sé** e o **Tratado de Amizade Hispano-norteamericano**, que permitía a instalación de bases militares de EEUU en España a cambio de axuda económica.

España foi admitida en distintos organismos internacionais: **FAO**, **UNESCO**, **ONU**...

Os **falanxistas** perderon influencia, e a maioría dos ministerios e altos cargos foron ocupados por **católicos e monárquicos**. FET y de las JONS pasou a chamarse **Movemento Nacional**.

O novo ambiente político contribuíu a que se organizasen as **primeiras actuacións da oposición**.

b. Quen son os tecnócratas?

Persoas vinculadas ao Opus Dei, que aplicaron criterios técnicos para desenvolver a economía española.

14. Oposición ao franquismo e crise final

a. En que década comeza a reorganización de oposición o réxime? Nos anos 60.

Cales foron os dous principais partidos que se opuxeron o réxime franquista? PCE e PSOE.

b. Que foi a reunión de Munich?

Unha reunión dos partidos de oposición onde elaboraron un documento en que condenaban o réxime franquista (1962).

c. Que novas formas de oposición naceron nos anos finais do réxime?

- Apareceu un movemento veciñal, que reclamaba melloras nos barrios.
- Os movementos estudantís, os intelectuais e os artistas comezaron a expresar o seu rexeitamento.
- Desenvolveuse o movemento sindical, liderado por Comisións Obreiras.
- Apareceron organizacións terroristas como GRAPO, FRAP ou ETA.

d. A crise final do réxime.

A **crise do petróleo** (1973) afectou duramente a España e incrementou o **descontento social**. As **folgas** aumentaron, a pesar de ser ilegais.

A **saúde de Franco** deteriorábase rapidamente e o réxime quería planificar o futuro. En 1973, Franco nomeou o almirante **Luis Carrero Blanco** xefe de Goberno para garantir a continuidade.

Pero, ese mesmo ano, **ETA asasinouno**.

O franquismo reaccionou cunha **revitalización da represión**: decretou **estados de excepción** e aumentaron as **detencións e as condenas a morte** que afectaron a membros de ETA, FRAP...

Nesta Situación, Franco morreu o **20 de novembro de 1975**.

15. De Franco a Suarez. Consolidación da democracia.

a. Tras a morte do Franco, **Xoán Carlos I** foi coroado como rei de España, **Xefe do Estado**, que buscou instaurar un **sistema democrático**.

Mantivo como xefe de Goberno a **Carlos Arias Navarro**, nomeado en 1974.

Pero o avance cara a democracia era **demasiado lento** e a oposición manifestou o seu descontento e en xullo de 1976, o rei forzou o xefe de Goberno a dimitir. Sucedeuno na presidencia do Goberno **Adolfo Suárez**, que levou a cabo unha serie de reformas que abriron o camiño cara á implantación do sistema democrático en España.

O primeiro paso foi a aprobación da **Lei para a Reforma Política** (76), apoiada en referendo. Despois, o Goberno de Suárez decretou unha **amnistía** para os presos políticos, legalizou os partidos políticos, incluído o **Partido Comunista**, e convocou eleccións para xuño de 1977.

b. Ordena por escanos os 4 primeiros partidos das eleccións do 77? Cantos escanos obtiveron?
UCD (165), PSOE-PSC (118), AP (16) e PCE (12).

Algún obtivo maioría absoluta? En cantos escanos estaba esa maioría absoluta?

Había 350 escanos en xogo polo que a maioría absoluta estaba en 175.

Ningún partido chegou a 175 (o vencedor das eleccións foi a UCD con 165).

c. Enumera os tres principais acordos que permiten falar de “unha política de consenso”:

- Os partidos e os sindicatos asinaron os Pactos da Moncloa para abordar a grave crise económica.
- Redactouse unha Constitución democrática (1978).
- Acordouse un sistema autonómico e se concederon os primeiros Estatutos de Autonomía.

d. Quen vence nas eleccións de 1979? Vence de novo a UCD

Quen gobernará tras a dimisión de Adolfo Suárez? Leopoldo Calvo Sotelo

e. Que sucede o 23 de febreiro de 1981? Explica.

Na sesión de investidura de Leopoldo Calvo Sotelo produciuse un intento de golpe de Estado.

A actuación do rei e a falta de apoio dos partidos e da poboación fixo que o golpe fracasase.

16. A Constitución de 1978 e o Estado das Autonomías. Completa.

A Constitución de 1978 recolle, entre outros, os seguintes principios:

- España defínese como un **Estado social e democrático de dereito**.
- Recoñécese que a **soberanía nacional** reside no pobo español, que elixe os seus representantes no Goberno mediante sufraxio universal en **eleccións libres**.
- A forma política do Estado é a **monarquía parlamentaria**
 - O rei é o **xefe do Estado**.
- Establécese a **separación de poderes**
 - as Cortes Xerais (Congreso e o Senado), exercen o **poder lexislativo**;
 - o Goberno, o **poder executivo**; e
 - os xuíces e maxistrados, **o poder xudicial**.
- Afirmase a unidade do Estado español, pero prevese a posibilidade de que se creen **Comunidades Autónomas - CC.AA**.

Hoxe, España está constituída por **Comunidades e dúas Cidades Autónomas**.

Cada unha co seu **Estatuto de Autonomía**, que recolle o territorio, institucións, competencias.

17. A política interior dos gobernos do PSOE.

a. Quen gañará as eleccións de 1982? O PSOE

Quen será o novo Presidente do goberno? Felipe González.

b. Sintetiza a política interior dos Gobernos socialistas dende o 82 o 96.

Os Gobernos socialistas levaron a cabo numerosas reformas que modernizaron:

- Ampliouse o Estado do benestar. Os servizos sociais públicos estendéronse a toda a poboación.
- Realizáronse obras públicas que melloraron a rede de transportes.
- Reformouse a economía mediante unha dura política de axuste e reconversión industrial.

c. Enumera as razóns da perda de popularidade dos gobernos socialistas a finais dos 80.

O empeoramento da situación económica, o aumento do desemprego e os escándalos de corrupción política e o escándalo dos GAL, destinados a combater a ETA.

d. Que sucede no ano 86 en España relacionado ca OTAN e ca CEE? Explica.

- España incorporouse á OTAN en 1982 pero en 1986 o Goberno socialista someteu a permanencia na OTAN a unha consulta popular. Gañou o si por unha pequena marxe.
- En 1985 España asinou o Tratado de Adhesión a CEE, que entrou en vigor o 1 de xaneiro de 1986.

18. Galicia no s. XX.

a. Que partidos políticos galeguistas había na república? Quen eran os seus líderes?

A Organización Republicana Galega Autónoma (ORGA), dirixida por Casares Quiroga, e o Partido Galeguista, dirixido por Castelao e Alexandre Bóveda.

En que dous anos se aproban os dous estatutos de Galicia? En que período histórico se sitúan?

- Durante a IIª República, en 1936; e en 1980, na Transición.

O 1º Estatuto galego non tivo aplicación práctica pero vai ser moi importante no 78. Explica.

Gracias ao Estatuto do 36 foi considerada nacionalidade histórica e foi a 3ª CCAA en ser constituída.

d. Segundo o Estatuto, as **institucións do poder galego** do poder galego son:

- O **Parlamento de Galicia** é o poder **lexislativo** , composto por **75 deputados** , elixidos por sufraxio universal e por provincias.
- A **Xunta de Galicia** é o poder **executivo** e cabeza da Administración autonómica, cun Presidente elixido polo Parlamento.

Os primeiros gobernos da Xunta foron presididos por **Xerardo Fernández Albor** , de **Alianza Popular** , que despois se chamou Partido Popular, e foi a etapa de organización de toda a estrutura administrativa da Autonomía.

En 1989 gañou as eleccións o PP e o seu candidato, **Manuel Fraga Iribarne** , foi presidente da Xunta entre **1990 e 2005** . Durante estes anos aumentaron as competencias do goberno Galego. Entre 1987 e 1990 gobernou o socialista **F. González Laxe** , único período que non gobernou o PP.

Quitar 1, 2, 3c, 9, 10, 15 b c, 17, 18 parte da a (2 1ª preguntas).

Seguro 4, 8, 11 e 15